

ÜNİTE II

DİN GÜZEL AHLÂKTIR

1. DİNDAR OLMAK GÜZEL AHLÂKLI OLMAYI GEREKTİRİR

2. DİN GÜZEL AHLÂKLI OLMAMA NASIL KATKI SAĞLAR?

2.1. Dinim Benden Güvenilir İnsan Olmamı İster

2.1.1. Üzerime Düşen Görevleri Yaparım

2.1.2. Verdiğim Sözde Dururum

2.1.3. Emanete İhanet Etmem

2.1.4. Kötülüğe Yaklaşmam

2.1.5. Hiçbir Konuda Doğruluktan Ayrılmam

2.1.6. Kimsenin Arkasından Konuşmam

2.1.7. Kıskançlıktan, Yalan ve İftiradan Kaçınırım

2.1.8. Başkalarını Hor Görmem

2.2. Dinim Kendini Geliştiren Bir İnsan Olmamı İster

2.2.1. Allah, Öfkemizi Yenmemizi İster

2.2.2. Allah, Hatasından Dönmek İsteyenlere Doğruyu Gösterir

2.2.3. Zorluklarla Baş Etmesini Bilirim

2.2.4. Davranışlarımda Doğru Bilgiye Dayanırım

2.2.5. Görgü Kurallarına Uyarım

2.2.6. Savurganlıktan Kaçınırım

3. MÂÛN SURESİNİ EZBERLEYELİM VE ANLAMINI ÖĞRENELİM

BU ÜNİTEYE NEDEN ÇALIŞMALIYIZ?

Bu üniteyi çalıştığınızda;

- * Dindar olmanın ahlâklı davranmayı gerektirdiğini öğrenecek,
- * Bütün insan ve canlılara sevgi ile yaklaşmanın gereğini duyacak,
- * Zamanımızın ve sağlığımızın değerini kavrayacak,
- * Güvenilir bir insan olmanın önemini fark edecek,
- * Kamu mallarını korumanın ahlâkî ve dinî bir görev olduğunu anlayacak,
- * Yaşadığımız toplumun kültürüne ayak uydurmanın gerekliliğini öğrenecek,
- * Her insanın kendi polisi olması gerektiği düşüncesini geliştireceksiniz.

BU ÜNİTEYE NASIL ÇALIŞACAĞIZ?

- * Konu içindeki soruları yanıtlayınız.
- * Uyarıları dikkatle okuyunuz.
- * Kaynaklardan yararlanınız ve çevreyi izleyerek konu hakkında gözlem yapınız.

OKUMA PARÇASI

GELİN KARDEŞ OLALIM

Bir çağrıdır insanlığa
Gelin kardeş olalım
Düşmeyelim ayrılığa
Gelin kardeş olalım

Dur diyelim tefrikaya
Dost oluruz güneş aya
Böyle olan kalmaz yaya
Gelin kardeş olalım

Çarpan yürekler bir olsun
Çağdaş neslimiz gör olsun
Milletimiz var olsun
Gelin kardeş olalım

Kolay olur gönül yıkmak
Olmaz böyle Hakk'a tapmak
Yanlıştır yoldan sapmak
Gelin kardeş olalım.

Ahmet TÜYLÜ

1. DİNDAR OLMAK GÜZEL AHLÂKLI OLMAYI GEREKTİRİR

Önce ahlâkın ne demek olduğunu öğrenelim.

Ahlâk : Güzel huylar, iyi nitelikler ve iyi davranışlar anlamına gelir.

İnsanlar tarih boyunca tüm ihtiyaçlarını giderebilmek, hayatlarını sürdürebilmek için birlikte yaşamak, birbirleri ile iş birliği yapmak zorunda kalmışlardır. Toplu hâlde yaşamın da insana yüklediği bazı görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. İnsanlar birbirlerine karşı davranış biçimlerine bazı kurallar koymuşlar, bazı şeyleri yasaklamış, bazısını teşvik etmişlerdir. Bu kurallar insanların mutlu ve rahat bir şekilde yaşamasına yardım etmek içindir. Bu kuralların bazısı ahlâkî kurallardır. Ahlâkın gayesi de insanı iyiye, doğruya, güzele yöneltip kendisi ve çevresi ile uyumlu hâle getirmektir.

İslâm da Müslümana; hem Allah'a , hem kendine karşı, hem de topluma karşı görev ve sorumluluklar yüklemektedir. İslâm'da ahlâkın kaynağını oluşturan Kur'an ve sünnet; yaşamın çerçevesini çizmiş, davranışlarımızla ilgili temel ahlâkî kuralları belirlemiştir. Bundaki amacı da mutlu bir toplum oluşturmaktır. Zira mutlu insanlar kendileri ve çevreleriyle barışık bir yaşam sürürler. Kur'an, güzel ahlâka sahip kişilerin Allah tarafından ödüllendirileceğini açıkça belirtmiştir. Peygamberimiz : **“Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim.”**⁽¹⁾ diye buyurmuştur. Başka bir hadiste de; **“Müminlerin en iyisi, ahlâkı en iyi olandır.”**⁽²⁾ demiştir. Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz.

Dinimiz ile ahlâk arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Dindar insan her işte Allah'ın hoşnutluğunu ve rızasını gözetir. Bu duygu onu başkalarına sevmeye yöneltir, bencillikten kurtarır.

2. DİN GÜZEL AHLÂKLI OLMAMA NASIL KATKI SAĞLAR?

Din ve ahlâkın ortak amaçlarından biri de toplumun huzurlu ve mutlu yaşamasını sağlamaktır. Bunun sağlanması için de bazı kuralların olması gerekir. Din ve ahlâk kuralları birbirleri ile içiçe geçmiş esaslardır, asla birbirleri ile çatışmaz.

Dinin esasları iman esasları ile başlar, iman ise kişinin Allah'ın var ve bir olduğunu, onun bildirdiği şeyleri kalbi ile kabul etmesidir. Dinin temeli iman, ibadet ve ahlâk esaslarıdır. Önce Allah'a inanan kimse Allah'ın her nerede olursa olsun kendisini

(1) İmam Malik-Muvatta-Hüsnül- Hulk, 1.

(2) Ebu Davut- Sünen, 14.

gördüğünü, ne yaparsa bilebileceğine inandığı için, gizli ve açık olarak hiçbir kötülük yapmamaya çalışır. Meleklerin, yapmış olduğu işleri yazdığını ve ahiret gününde hesaba çekileceğine inanır. Peygamberimiz “**Din nedir?**” sorusuna kısaca “**Güzel ahlâktır.**” demiştir.

Beş vakit abdest alan kişi önce bedenini temizlemekte, namaz esnasında da manevî olarak temizlenmektedir.

Oruç tutan kimse açların hâlini anlar. Oruç insanın iradesini güçlendirir.

Zekât veren, iyilik yapma ve yardımlaşma alışkanlığı kazanır.

Hacca giden, sevgiyi ve arkadaşlığı daha iyi tadar.

Peygamberimiz dinimizin ve ahlâkımızın nasıl yaşanacağı konusunda bize en güzel örnektir. Çünkü o Kur'an'ı en güzel yaşamıştır. Bizler de onun getirdiği dinin mensubu olarak onun güzel yaşantısını kendimize örnek alırız. Onda gördüğümüz güzellikleri bu şekilde kendi hayatımızda uygulamış oluruz. İslâm dini her şeyi sevgi üzerine koymuştur. Yunus Emre'nin ifadesi ile “Yaradılanı severiz, yaradandan ötürü.” Sözü bunu en güzel biçimde belirtir.

2.1. Dinim Benden Güvenilir İnsan Olmamı İster

Ahlâkın temel esaslarının başında güvenilir olmak gelmektedir. Bu, birlik ve beraberlik için çok önemlidir. Peygamberimiz yaşadığı çağda; “**güvenilir**” anlamına gelen “**emin**” lâkâbıyla anılmış ve kendisine “**Muhammedül Emin**” denmiştir.

Karşılıklı güvenin olmadığı yerde kargaşa olacağı, erdemin ortadan kalkacağı muhakkaktır. Bu nedenle dinimiz, bizden güvenilir olmamızı ister. Başkalarını aldatmayı, dedikoduyu ve yalan yere yemin etmemizi yasaklar.

2.1.1. Üzerime Düşen Görevleri Yaparım

Allah'ın yarattığı her şeyin bir görevi vardır. Güneşin, yıldızların, ayın, bitkilerin, hayvanların bir görevi yerine getirmek için yaratıldığını biliyoruz. Bizim insan olarak boş yere yaratıldığımız düşünülemez. Biz insanların da üzerimize düşen, yerine getirmemiz gereken görevlerimiz vardır.

Bu görevler Allah'a, kendimize, ailemize, içinde yaşadığımız topluma, vatanımıza ve diğer canlılara karşıdır. Bu görevlerin özenle yerine getirilmesi, önce sorumluluk duygusunu gerektirir. Bu da bize paylaşmayı, yardımlaşmayı, dayanışmayı öğretir.

İnebolu'dan Ankara'ya giderken yolda donarak şehit düşen Kastamonulu Şerife Bacı

Kişilerin üzerlerine düşen görevleri en iyi bir şekilde yapması; içinde bulunduğu toplumda huzur ve güveni oluşturur. İşlerin yapımında gerekli özen gösterilmez ve gereği gibi çalışılmaz ise bu durum; işlerin aksamasına verimin düşmesine sebep olur.

Ülkesini ve halkını seven kişi, üzerine düşen görevi en güzel şekilde ve zamanında yapar.

İnsanın üzerine düşen görevi tam olarak yapması, onun hayattaki başarısı için çok önemlidir. Örneğin; öğrencilerin okullarda kendilerine verilen görevleri tam olarak yapmaları, derslerinde başarılı olmaları için çok önemlidir.

Görevini tam olarak yapan kimseler çevrelerinde daima sevilip sayılırlar. Üzerine düşen görevi yerine getirmeyen kişiler hem kendilerini, hem ailelerini, hem de toplumu maddî ve manevî zarara uğratarlar. Böyle durumlar, insanların birbirine güven ve saygısını yok eder.

2.1.2. Verdiğim Sözde Dururum

Kur'anıkerim'de: **“Onlar emanetlerini ve sözlerini yerine getirirler.” (Müminun 8) “Verdiğimiz sözünde yerine getiririz. Çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir.” (İsra 34)** buyrulur. Bu ayetlerden anlaşılacağı üzere sözünde durmak dinimizin emirlerinden birisidir. Yani sözünde durmamak Allah tarafından yasak

lanmıştır. Bizim en güzel örneğimiz olan Hz. Peygamber müşriklerle yaptığı antlaşma şartlarına bile muhakkak uyar, asla sözünden caymazdı. Hudeybiye Antlaşması'nı Mekkeliler ile imzaladığı zaman, antlaşma şartlarından biri "Mekke'de Müslüman olan biri Medine'ye gelirse kabul edilmeyecek, fakat bir kişi Müslümanlıktan dönerse Mekke'ye kabul edilecek." şeklinde idi. Daha imza yeni atılmış idi ki ayaklarında zinciri ile Mekke'den kaçan bir Müslüman Peygamberimizin yanına geldi. Peygamberimiz hiç arzu etmemesine rağmen antlaşma şartı gereği bu Müslümanı Mekkelilere teslim etti. Yine peygamberimizin her zaman sözünde durduğuna şu örneği de verebiliriz: Hz. Muhammed peygamber olmadan önce bir borç alacağı yüzünden bir yerde, bir kimse ile buluşmak üzere sözleşmiş idi. O kişi bunu unuttu. Peygamberimiz o kişiyi orada uzun süre beklemiştir. O kişi daha sonra hatırlayıp oraya gittiğinde Peygamberimizi orada bekler bulmuştur.

Kişiler verdikleri sözleri yerine getirmedikleri takdirde yalancı durumuna düşerler ve güvenilirliklerini kaybederler. O sebepten yerine getiremeyeceğimiz sözü vermemeliyiz. Eğer elimizde olmayan sebeplerle sözümüzü yerine getiremeyeceksek bunu karşı tarafa bildirmemiz gerekmektedir.

2.1.3. Emanete İhanet Etmem

Kur'anikerim'de: "Ey inananlar Allah'a ve peygamberine ihanet etmeyin. Sonra kendi emanetinize bile bile ihanet etmiş olursunuz." (Enfal 27) diye buyrulmaktadır. Bu ayette öncelikle Allah'a ve peygamberine bağlı olmamız gerektiği, eğer onlara ihanet eder, karşı gelirse kendimize ihanet etmiş olacağımız belirtilmiştir.

Emanet: Birisine korunması için bırakılan şey demektir. Bize güven duyularak emanet edilen şeylere dikkat etmemiz, onu nasıl teslim aldık ise o şekilde yerine ulaştırmamız gerekir.

Emanet çok şeyde olur. Vücudumuz, sağlığımız, evlâtlarımız da hepsi bize Allah'ın birer emanetidir. Hepsine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bunlar korunmalıdır.

Eğer bir toplulukta emanete hıyanet başlarsa huzursuzluk ve mutsuzluk o toplumu sarar

Devletimiz vatandaşlarının ihtiyaçlarını karşılamak için birçok kurum kurmuştur. Eğitim kurumları da bunlardandır. Öğrencilere okulun eşyası ve diğer malzemeler emanet olarak veriliyor. Eğer bizler bu eşyaya iyi bakmaz isek okul eşyalarının zararı; hepimizin verdiği vergilerden kesilerek yapıldığı için millet olarak zarar ederiz. Bu her şey için böyledir. Ülkemizin her şeyi millî servettir, gözümüz gibi korumamız gerekir. Ayrıca sorumlu mevkilerde olan kişiler de görev dağılımında,

görevleri ehil olan kişilere vermeleri gerekir. Çünkü o görevler de birer emanettir. Peygamberimiz, Mekke'yi aldığı zaman orada Kâbe'nin işlerini görmekle görevli kimseler Müslüman olmadılar. Peygamberimiz onlardan Kâbe'nin anahtarını aldırılmış idi. O, anahtar ve işleri kendisine verilmesini isteyen amcasına bu görevi vermedi, daha önce bu görevi yapan kişiye tekrar iade etti. Peygamberimizin emanet hususunda ne kadar titiz olduğu ve bizleri de bu konuda uyardığı sözlerinden bilinmektedir.

2.1.4. Kötülüğe Yaklaşmam

Kutsal kitabımız Kur'anikerim'de, kötülük yapmak yasaklanmış, iyi işler yapmamız istenmiştir. Bununla ilgili ayetler şunlardır; **“Kim zerre miktarı iyilik yaparsa (karşılığını) görecektir. Kim zerre miktar kötülük yaparsa (karşılığını) görecektir.”** (Zariyat 4-5) Başka bir ayet şöyledir: **“Kim iyi bir iş yaparsa kendi lehinedir. Kimde kötülük yaparsa aleyhinedir. Rabbin kullarına zulmedici değildir.”** (Fussilet 46) buyurmaktadır. Bu ayetlerden anlaşılacağı gibi, Yüce Rabbimiz biz kullarının daima iyi ve güzel işler yaparak, mutlu bir hayat sürmesini istemektedir. Çünkü insan bütün yaratılmışların en üstünü ve onurlusudur. Kişi akıl ve iradesi ile bu kötüye yönelmekten kendini alıkoyması gerekir. Allah her işte sorumluluğu bizzat kişinin kendisine vermiştir. O hâlde Rabbimizin bizden istediği, iyi ve güzel olana yönelmektir.

Kötülükten uzaklaşmak, kişiyi çevresinde sevilen, sayılan ve aranan kişi hâline getirir. Allah böyle kişileri, hem dünyada hem de ahirette mükâfata landıracaktır.

2.1.5. Hiçbir Konuda Doğruluktan Ayrılmam

İnsanın bildiği, inandığı gibi söyleyip davranmasına doğruluk denir.

İnsanın uyması gereken en önemli ahlâk ilkelerinin başında doğruluk gelmektedir.

Kur'anikerim'de Hud suresi 112. ayette Yüce Allah: **“Emrolunduğun gibi dosdoğru ol.”** diye buyurmaktadır. Peygamberimiz bu ayet için: **Hud suresi beni kocattı** (yaşlandırdı) demiştir. Bu, doğruluğun ne kadar dinimizde önemli olduğunu hatırlatmaktadır. **“Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyiniz. Allah işlerinizi düzelsin ve günahlarınızı bağışlasın.”** (Ahzap 70) Peygamberimiz: **“Doğruluk insanı iyiliğe götürür, iyilikte cennete götürür..”** (Buhari-Edeb 69) buyurmuştur.

İnsan düşüncelerinde, yaptığı işte ve davranışlarında doğru ve dürüst olmalıdır. Doğru kişi özü de, sözü de doğru kişi demektir. Kişinin doğru olabilmesi için; iyi ve güzel olanı, arzu etmesi, güzel düşünmesi, güzel niyetli olması gerekir.

2.1.6. Kimsenin Arkasından Konuşmam

Gıybet (çekiştirme): Kişilerin yüzüne söyleyemeyeceğimiz ayıp ve kusurlarının (yani hoşlanmadığı şeylerin) arkasından söylenmesidir.

Başkalarının arkasından konuşmak, insanlar arasındaki ilişkiyi olumsuz yönde etkiler. Bu sebeple kişilerin birbirleri ile iyi ilişkiler içinde olmasını isteyen Yüce Allah, bu tür hareketleri yasaklamıştır. Hucurat suresinde gıybetin, çirkin bir davranış olduğu belirtilmiştir.

Dinimiz sevgi üzerine kurulmuştur. Gıybet (çekiştirme), dedikodu gibi durumlar, kişiler arasındaki sevgi ve güven ortamını zayıflatır. Aynı zamanda toplumda tartışmalara, kırgınlıklara sebep olur. Bu nedenle herkesin gıybetten kaçınması gerekir.

2.1.7. Kıskançlıktan, Yalan ve İftiradan Kaçınırım

Kıskançlık: Bir kimsenin sahip olduğu mal, para, mevki gibi şeyleri çekememek, bunların yok olmasını istemektir.

Kıskançlık kötü duygu ve düşüncelerdendir. Kur'anıkerim'de kardeşlerinin, Yusuf'u kıskançlık yüzünden kuyuya attıklarından bahsedildikten sonra, bu özellik yerilir. Kıskançların şerrinden Allah'a sığınılması istenir. (Felâk suresi) Ayrıca birçok kötü olayın temelinde kıskançlık yatmaktadır.

Yalan, gerçeğe uymayan, insanları aldatmak amacıyla söylenen sözlerdir.

Peygamberimiz, yalandan sakınmamızı söyler: **“Yalandan sakınınız, çünkü yalan fenalığa götürür. Fenalık ise cehenneme iletir.”** (Edeb-ül-Müfed, 399) diyerek bu konunun önemini bildirmiş, şaka dahi olsa yalan söylememiştir. Çünkü yukarıdaki hadiste belirtildiği gibi yalan söyleyenlerin bu davranışlarının cezalandırılacağı belirtilmiştir. Kişinin kendi aleyhinde bile olsa yalandan kaçınması emredilmiştir. Kur'anıkerim'de : **“Ey iman edenler adaleti tam yerine getirerek Allah için şahitlik edenlerden olun. Kendinizin, anne babanızın, yakınların aleyhinde bile olsa, zengin ve fakir de olsalar (şahitlik ettiğiniz zaman) adaletten ayrılmayın.”** (Nisa 135) diye buyrulmuştur.

Yalan söylemeye izin verilen yerlerde var mıdır?

Yalan şu durumlarda söylenebilir:

- Ayrılmak üzere olan karı-kocayı barıştırmak için
- Haksızlığa uğrayan bir kişiyi kurtarmak için
- Harpte düşmanı yanıltmak için

İftira; kişinin yapmadığı şeyleri yapmış gibi, onda bulunmayan özellikleri, varmış gibi göstererek suçlamaktır.

İftira kişiye yapılan kötülüklerin en büyüklerindedir.

İftira edilen insanların onur ve şerefleri zedelenir. İftira, kul hakkı yemektir ve büyük haksızlıktır. İftira yüzünden suçsuz ve günahsız kişiler haksız olarak suçlu duruma düşebilirler. Bu da toplumun huzur ve barışını bozar, çünkü insanların birbirlerine ve güveni kalmaz.

İftira eden kişi, bundan ancak iftira ettiği kişiden özür dilemesi ile kul hakkından kurtulabilir.

2.1.8. Başkalarını Hor Görmem

Kibir : Kişinin kendisini büyük görüp başkalarını küçümsemesidir ve dinimizde kötü görülmüştür.

Kur'anikerim'de: **“İnsanları küçümseyip yüz çevirme, yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Allah kendini beğenip böbürlenmiş kimseyi sevmez.” (Lokman 18)** diye buyrulmaktadır.

Büyüklerimiz, **büyüklenmek sadece Allah'a mahsustur** demişlerdir. Yukarıdaki ayetten anlaşılacağı gibi Allah, alçak gönüllü olanları sevmektedir. Çünkü her yaratılan kişi Allah katında eşittir, hiç kimsenin kimseye üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece iyilikte, sadece Allah'a karşı saygı ve sevgidedir. Yine atalarımız **ne kadar alçakgönüllü olursan o kadar yükselirsin, ne kadar kibirli olursan o kadar alçalırsın, demiştir.**

Şeytan Allah katında üstün bir yere sahip iken, Âdem'in topraktan, kendisinin ateşten yaratıldığını ve kendisinin Adem'den üstün olduğunu iddia ederek, Allah'ın Âdem'e secde edin emrini kabul etmedi ve Allah'ın huzurundan kovulanlardan oldu.

2.2. Dinim Kendini Geliştiren Bir İnsan Olmamı İster

2.2.1. Allah, Öfkemizi Yenmemizi İster

Kin ve düşmanlık duyguları, insanları kaba ve kırıcı davranışlara yöneltir. Bu da insanları yalnızlığa iter. Böyleleri hiçbir zaman dost edinemezler. Oysa insanın dosta, sevgiye ihtiyacı vardır. İnsan, ancak gerçek mutluluğu sevgi ve dostluk ortamı içinde bulur.

Peygamberimiz, canına kastedenleri bile bağışlamıştır. İnsanlara karşı daima yumuşak ve anlayışlı davranmıştır. Kur'anıkerim, bu duruma işaret ederek; **“Allah’ın sana bir lütfu olarak insanlara karşı yumuşak davrandın; eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar etrafından dağılıp giderlerdi.”** (Ali İmran 159) buyurmuştur. Bu ayet-i kerimeden de açıkça anlaşıldığı üzere kaba ve kırıcı olmak, toplumda yalnızlığa itilme sebebidir.

Mümin güler yüzlü ve hoşgörü sahibidir. Kalp kırmaktan, gönül incitmekten kaçınmayı dinî ve ahlâkî bir görev sayar. Kişiliğinde ağırbaşlılık ve yumuşak huyluluğu bütünleştirir. Kin ve düşmanlık duygularının pişmanlık ve üzüntüden başka bir sonuç getirmeyeceğini bilir. Hele intikamcı duygu ve düşüncelerin, kan davası gibi korkunç bir cinayet yarışına dönüşmesine kesinlikle karşıdır. Kan davasını, bilgisizlik ve kör inatçılığın ürünü olarak görür.

Dinimiz, insanlar arasındaki kin ve düşmanlık duygularının giderilmesini; uzlaştırıcı ve barıştırmacı olmamızı ister.

2.2.2. Allah, Hatasından Dönmek İsteyenlere Doğruyu Gösterir

Hata bir başka deyişle kabahat; kişinin bilerek veya bilmeyerek yaptığı, insanlara zarar veren söz ve davranışlardır.

Atalarımız “Hatasız kul olmaz.” demişlerdir. Ne kadar kaçınırsak kaçınalım bazen hataya düşeriz. Önemli olan bu hatalardan dönmektir. Hatada ısrar etmemektir. Yine büyüklerimiz; “Hatadan dönmek erdemdir.” demişlerdir. Çünkü küçük hatalar tekrarlana tekrarlana büyük hatalara sebep olur.

Kur'anikerim'de: "Ancak tevbe eden, inanıp iyi iş yapanların, işte Allah onların kötülüklerini iyiliğe çevirir." (Furkan 67) buyurmaktadır. Hatadan dönenlerin hatasını, Allah iyi ve güzele çevireceğini belirtmektedir.

Çevremizdeki insanlar bazen bize istemediğimiz kaba davranışlarda bulunabilirler, kötülük de yapabilirler. Bize düşen hemen kötülüğe, kötülükle cevap vermek değildir. Bilâkis affetmektir. Kur'anikerim'de "**Affeder, kusurlara bakmaz, günahları örterseniz, şüphe yok ki Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.**" (Tegabun 14) buyrulmuştur. Affedilen insan, düşman olduğu kişiye karşı beslediği kötü duygulardan da kurtulur. Kişiler dost olurlar.

2.2.3. Zorluklarla Baş Etmesini Bilirim

İçinde yaşadığımız dünyada kolaylıkların yanında zorluk, sevinçlerin yanında üzüntü, sıkıntıların yanında rahatlık bulunmaktadır. Bir kimsenin zorluklarla mücadele edebilmesi için kararlı, sabırlı ve cesaretli olması gerekir. Kişinin hakkını koruması cesur olmasına bağlıdır. Cesur olmayan kimseler daima başkalarının koruması altında yaşar ve haklarını koruyamazlar.

Cesaretli olmamız, lüzumsuz tehlikelere atılmamızı gerektirmez. Yani insan için gerekli olan, yerinde cesur olmaktır. Zorluklara karşı koymada diğer önemli şey sabırdır, kararlı olmaktır. Sağlıklı olduğumuz hâlde hastalanabiliriz, bir kazaya uğrayabiliriz, işlerimiz bozulabilir veya depresyon, sel gibi afetler, savaş gibi olaylarla karşılaşabiliriz. İşte bütün bunlara sabretmek ve onların üstesinden gelmek zorundayız.

Peygamberimiz Müslümanlığı yaymaya başladığı zaman olmadık baskı ve işkencelerle karşılaştı. Müşrikler onu yıldırarak yolundan çevirmek istediler. Fakat Peygamberimiz bütün zorluklara göğüs germiş, sabretmiş ve Müslümanlığı yaymayı bu şekilde başarmıştır. Kur'anikerim'de Allah "**Düşükleri felâkete sabredenler mükâfatlandırılır.**" (Yusuf 90) buyurmuştur. Peygamberimizde "**Sabır ve olgunluk ile hareket etmek, ahiret işinden başka, her şeyde hayırlıdır.**" (Edebül -Müfred, I. Cilt. 589) demiştir. Yalnız sabırlı olmak demek haksızlıklara boyun eğmek demek değildir, haksızlığa karşı mücadele etmek gerekir.

2.2.4. Davranışlarımda Doğru Bilgiye Dayanırım

İnsanların, okudukları ve duydukları üzerinde düşünmeleri gerekir. Kur'anikerim'de "**Bilmediğin şeyin ardına düşme, doğrusu kulak, göz ve yürek, işte bunların hepsi ondan sorguya çekilir.**" (İsra 36) denilmektedir. Bu ayet bilgi yollarını etkin olarak kullanıp sağlam bilgi edinmeden herhangi bir şeye uymayı, bir görüşü benimsemeyi, bir şeye inanmayı eleştirmekte ve insanın bundan sorumlu tutulacağı bildirilmektedir. İnsanlarla olan ilişkilerimizde de, hakkında kesin bilgi olmayan kişi ve olaylarla ilgili yorum yapmamalıyız. Böyle yapmak bizi hatalı sonuçlara götürebilir.

2.2.5. Görgü Kurallarına Uyarım

Görgü kuralları ne demektir?

Bir toplulukta terbiyeli, ince davranmak için gereken kuralların bütününe, davranışlara görgü kuralları denir.

Toplumda ilişkilerin mutlu ve güven içinde devam edebilmesi için bazı kurallar vardır. Bu kuralların bir kısmı görgü kurallarıdır. Toplum, kişilerden bu kurallara uymasını ister. Görgü kurallarına uyanlar herkesten saygı görür. Kurallara uymayanlar ise kabalık ve saygısızlıkla suçlanırlar. Misafirlikte, sofrada, toplantılarda uyulması gereken görgü kuralları vardır, bunlara uymalıyız. Otobüste yaşlı ve sakat kişilere yer vermek, konuşurken kibar olmak, yemek yerken önümüzden yemek gibi. Böyle davranmak insanlar tarafından sevilmemize ve iyi ilişkilere sebep olur.

2.2.6. Savurganlıktan Kaçınırım

İnsanın, malını yerli yersiz saçıp savurmasına "savurganlık" denir. "İsraf" sözü de aynı anlamdadır.

Kur'anikerim'de, "**Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz; çünkü Allah savurganları sevmez.**" (A'raf 31) "**Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış kimselere haklarını ver; elindekileri saçıp savurma.**" (İsrâ 26) buyrulmuştur.

Savurganlık yalnız mal, para gibi şeylerin gereksiz ve fazla harcanması demek değildir. İnsanların zamanlarını ve sağlıklı günlerini iyice değerlendirmemeleri ve boşa harcamaları da savurganlıktır.

Savurganlığın zararları nelerdir?

İnsanlar, savurganlıkları sonunda ellerindekilerini tüketirler ve bu yüzden de sıkıntıya düşerler. Kur'anıkerim'de: **“Elini boynuna bağlayıp cimrileşme. Elini büsbütün açıp malını da saçıp savurma. Sonra pişman olur ve dikilip kalırsın.” (İsrâ 29)** buyrulmuştur.

Savurganlık, sadece kişiye değil, çevreye ve topluma da zarar getirir. Savurgan davranışlar millî servetlerin tükenmesine sebep olur. Sonuçta da herkes zarar görür. Bu nedenle savurganlıktan mutlaka kaçınmamız gerekir.

Savurgan olmamak için nelere dikkat etmeliyiz?

İnsan, kendi malını, parasını, zamanını ve ömrünü boş yerlere harcamamalıdır. Millî servetlerimizi, ormanlarımızı, madenlerimizi, devlet ve milletimize ait bütün malları korumalıyız. Tutumlu olmalıyız ve hiçbir şeyi gereksiz yere harcamamalıyız. Elbise ve ayakkabılarımızdan sıralarımıza, kitap, defter, kâğıt ve kalemlerimize kadar her şeyimizi iyi kullanmalıyız. Bunları gelişigüzel kullanmak, yırtmak, kırıp dökmek ve atmak savurganlıktır.

Yemeklerimizi bitirmeden bırakıp ekmek parçalarıyla birlikte çöpe atmak da savurganlığın çok kötü örneklerindedir. Önümüze yiyeceğimiz kadar ekmek ve yemek almaya ve onları bitirmeye çalışmalıyız.

Savurgan olmamak için bütün bunlara dikkat etmeliyiz.

Çalışan insanların emeklerine de değer vermeliyiz. Çalışacak yaşta ve güçte olan insanların boş gezmelerini, kahvehanelerde ömür çürütmelerini önlemeliyiz, “Vakit nakittir.” atasözümüzü daima hatırdâ tutmalıyız, insanlara hatırlatmalıyız.

3. MÂÛN SURESİNİ EZBERLEYELİM VE ANLAMINI ÖĞRENELİM

Bismillâhirrahmânirrahim. Eraeytellezi yukezzibu biddîn. Fezâlikellezi yedu'ul yetîm. Velâ yehuddu alâ taâmil miskîn. Feveylun lilmusallinellezinehum ansalâti-him sahûn. Ellezînehum yurâûne ve yemneûnel mâûn.

ANLAMI

Bismillâhirrahmânirrahim. Dini yalanlayanı gördün mü? İşte o, yetimi itip kakar; yoksulu doyurmaya teşvik etmez; yazıklar olsun o namaz kılanlara ki, onlar namazlarını ciddiye almazlar. Onlar gösteriş yapanlardır, hayra da mâni olurlar.

OKUMA PARÇASI**HIRSIZLAR VE ÇOCUK**

Annesi okula giden oğlu, Abdülkadir Geylani'nin gömleğinin iç kısmına gizli bir kese yaptı ve içine on tane altın koydu. Sonra da şöyle bir öğüt verdi:

-Çocuğum hiçbir zaman, hiçbir yerde yalan söyleme...

Abdülkadir Geylani bu öğüdü alarak bir kervana karışıp yola düştü. Epeyce gittiler. Kervan kayalık bir yerden geçerken eşkiyaların hücumuna uğradı. Hırsızlar kervanda olan herkesin nesi var nesi yoksa aldılar. Abdülkadir Geylani bir köşede sessizce duruyordu. Hırsızlardan biri şaka olsun diye ona sordu.

-Sende para var mıdır?

Çocuk soğukkanlılıkla cevap verdi:

-Evet amca... Annem bana on tane altın verdi.

Hırsız bu cevap karşısında şaşırıldı. Kolundan tutarak onu reisleri olan eşkiyanın yanına götürdü. Çocuğun gömleğini açtılar. On altını çıkarttılar. Hırsızların reisi sordu:

-Niçin altınlarım var dedin? Söylemeseydin biz onları bulamazdık.

Çocuk Abdülkadir başını kaldırıp yüksek sesle cevap verdi:

-Annem bana, "Hiç bir yerde, hiç bir zaman yalan söyleme." demişti. Sordunuz, ben de söyledim.

Hırsızların reisi utandı, kızardı, başını yere eğdi. Sonra çaldıkları malları herkese geri verdi.

-Bundan sonra eşkiyalıktan vazgeçip iyi insan olacağım, dedi.

Ahmet EFE

Çocuklar Güle Benzer

ARAŞTIRMA VE UYGULAMALAR

1. iyi nitelikler, iyi davranışlar, güzel huylar anlamına gelir.
2. Ahlâklı yaşantı konusunda güzel bir örnektir.
3. Verdiği sözü tutmak kişinin özelliğidir.
4. Emanete ihanet eden insan, aslında kendisine ihanet etmiş olur.
Doğru () Yanlış ()
5. Dindar kişinin birinci özelliği ahlâklı yaşamasıdır.
Doğru () Yanlış ()
6. Din ve ahlâkın amaçlarından biri toplumda bir yaşam ortamı sağlamaktır.
7. Kendime, aileme, içinde yaşadığım topluma ve vatanıma karşı sorumluluklarım vardır.
Doğru () Yanlış ()
8. Elimizde olmayan sebeplerle verdiğimiz sözü tutamayacaksa bunu karşı tarafa bildirmeye gerek yoktur.
Doğru () Yanlış ()
9. “Yaradılanı severiz yaradandan ötürü.” sözü Hz. Muhammed’e aittir.
Doğru () Yanlış ()
10. Herhangi bir görevi, o konuda uzman olan kişilere vermek esastır.
Doğru () Yanlış ()
11. Kim bir iyilik yaparsa, kim de bir kötülük yaparsa
12. Deniz kenarında bile olsak ihtiyacımız kadar su kullanmalıyız.
Doğru () Yanlış ()
13. Yapılan hatalardan dolayı özür dilemek erdemli bir davranıştır.
Doğru () Yanlış ()
14. Sadece başkalarından duyduklarına inanmak değildir.
15. Sabır haksızlığa karşı yılmadan mücadele etmektir.
Doğru () Yanlış ()
16. İnsan iyilik ve kötülük yapmaya eğilimlidir.
Doğru () Yanlış ()

ÖZET

Ahlâk güzel huy ve davranışların insanlara kazandırılmasıdır. Ahlâk sahibi olan kişi boş yere yaratılmadığını düşünerek zamanını değerlendirir, sağlığına önem verir ve içinde yaşadığı toplumun huzuruna katkıda bulunur.

İnsan bütün davranışlarında bilim ve akli ön plânda tutmalıdır. Sürekli başkalarının ağızlarına bakanlar taklitçi olurlar. Taklitçilik ise kötü bir davranıştır, insanın onur ve şahsiyetini zedeler. Bundan dolayı herkes kendi yaşantısını şekillendirecek derecede bilgiye sahip olmalıdır.

Din ahlâkı pekiştiren en önemli unsurdur. Dindar olmak güzel ahlâklı olmayı gerektirir. Hayatı anlamlandırmak için sürekli yeni bir şeyler öğrenme mücadelesi içinde olmak gereklidir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi ahlâkın gayelerinden **değildir**?
 - A) İnsanı iyiye ve güzele yönlendirmek
 - B) Kendisi ve çevresi ile uyumlu hâle getirmek
 - C) Toplumda huzursuzluğu yaymak
 - D) Olumlu tutum ve davranışlar geliştirmek
2. Aşağıdakilerden hangisi din ve ahlâkın ortak amaçlarındanıdır?
 - A) Kardeşliğin oluşmasını engellemek
 - B) İnsanların dayanışmasına engel olmak
 - C) Yaptıklarının hesabını vermeyeceğini belirtmek
 - D) Bütün canlılara sevgi ile yaklaşmayı öğretmek
3. Aşağıdakilerden hangisi insanın üzerine düşen görevi yapmasının sonuçlarından **sayılmaz**?
 - A) Başarılı olması
 - B) Toplumunu zarara uğratması
 - C) Çevresinde sevilip sayılması
 - D) İnsanların güvenini kazanması
4. Din ve ahlâk açısından aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?
 - A) Vücut ve akıl sağlığına önem vermek
 - B) Çocuklarına sevgi ve saygıyı öğretmek
 - C) Kamu mallarını korumak
 - D) Uzman olmayan kişileri görev başına getirmek
5. Aşağıdakilerden hangisi ahlâkın insana kazandırmayı hedeflediği davranışlarıdır?
 - A) Başkalarının arkasından konuşmak
 - B) İnsanlar arasından konuşmak
 - C) Kendi aleyhine bile olsa doğruyu söylemek
 - D) Başkalarının onurunu zedelemek

6. Aşağıdakilerden hangisi ahlâklı kişinin özelliklerinden **değildir**?
- A) Öfkesini yenmek
 - B) Başkalarını hor görmek
 - C) Her gün yeni bir şeyler öğrenme çabası içinde olmak
 - D) Kin ve nefret duymamak
7. Aşağıdakilerden hangisi dinin öğretilerine ters **düşer**?
- A) Kişinin bilmediği bir şeyi savunması
 - B) Haksızlık karşısında tepki göstermesi
 - C) Aklı ve bilimi ön plânda tutması
 - D) Zamanını değerlendirmesi
8. Aşağıdakilerden hangisi insan için doğru bir hayat felsefesidir?
- A) Yaptıklarının yanına kâr kalacağını düşünme
 - B) Sürekli kendi menfaatini ön plânda tutma
 - C) Bütün davranışlarının hesabını vereceğini bilme
 - D) Elindeki imkânları saçıp savurma
9. Aşağıdakilerden hangisi dindar insan için **söylenemez**?
- A) Güvenilir olmak
 - B) Verdiği sözü tutmak
 - C) Yalan yere şahitlik etmek
 - D) Emaneti yerine ulaştırmak
10. Aşağıdakilerden hangisi namazın insana sağladığı katkılardan **değildir**?
- A) Plânlı ve programlı olmasını sağlar
 - B) Kardeşlik duygularını geliştirir
 - C) Her türlü kötülükten kaçınır
 - D) Zengin olur

